

Behöver familjehemsföräldrar utbildning eller är barn som placeras precis som alla andra barn?

Vad tycker du, behöver familjehemsföräldrar utbildning i hur det är att vara familjehem? Socialsekreterare säger ofta att det räcker med ett stort hjärta och det är de inte ensamma om att tycka. I min studie sa några av de familjehemsföräldrar jag intervjuade att det inte behövdes någon utbildning, enligt dem räckte det med sunt förnuft och erfarenheten av att det gått bra med de biologiska barnens uppfostran. Men är det egentligen som att uppfostra sina egna barn eller är det bara något som man säger?

Barn som placeras av socialtjänsten har ofta en stor problematik. Barnet kanske är utåtagerade, har en diagnos eller självdestruktivt, det som är allra svårast för omgivningen är att förstå hur barnet mår psykiskt och hur de kan hjälpa barnet hantera detta. De flesta barn påverkas av det ingrepp i livet som en placering faktiskt är, det är dessutom oftast en lång process av destruktiv hemmiljö eller barnets eget beteende som ligger till grund för omhändertagandet. Barnet rycks ofta bort snabbt från det biologiska hemmet. Bort från föräldrar som även om de begått övergrepp eller brustit i omvårdnaden ändå är barnets mamma och pappa som de har en anknytning till, även om det är en otrygg anknytning så är det den anknytning som barnet har och uppfattar som normal. Barnet mister sin vardag, om den är destruktiv så är det ändå den enda verklighet som barnet haft. Barnet tas bort från kompisar och andra viktiga personer som finns i deras omgivning, bort från den vanliga skolan eller barnomsorgen.

Socialsekreterare som de knappt känner vill om och om igen att barnet ska berätta om sin familj och sina föräldrar, berätta om den stora familjehemligheten som de lärt sig bygga höga skyddsmurar runt. Sedan stoppas barnet in i en ny familj, fast ingen vet hur länge barnet ska vara där och ingen kan svara när barnet frågar. Ny omgivning, ny skola, nya kompisar. Det placerade barnet kanske är i jourhem i flera månader, sen de rycks bort därifrån och ska bo hos en annan familj och allt det nya börjar om igen. Jag kan bara föreställa mig alla känslor som virvlar runt i det placerade barnet, rena berg och dalbanan av sorg, besvikelse, glädje, hopplöshet, lycka, skam m.m Det kan vara svårt för oss vuxna att hantera känslor, tänk dig då in i barnets situation med alla känslor som ska förstås och hanteras på något sätt.

Det räcker inte med ett stort hjärta och att vara familjehemsförälder är inte som att vara en biologisk mamma och pappa. Familjen går från att vara en privat liten vanlig familj till ett offentligt sammanhang där myndigheter vill ha insyn i familjelivet och de tvingas in i relationer till vuxna som de inte valt, för med det placerade barnet kommer också socialsekreterare och biologiska föräldrar. Som familjehem kan du dessutom utsättas för något som är varje förälders mardröm; även om det placerade barnet är uppvuxen i din familj och verkligen känns som ditt eget barn, så finns enligt lagen en strävan om att barnet ska tillbaka till de biologiska föräldrarna och det kan innebära att du mister all kontakt med barnet du betraktat som ditt. Om det blir rättslig process så kan familjehemsföräldrar aldrig höras som part i målet, du har ingen juridisk rätt och kan inte representera barnets vilja. Men vårdnadshavaren, vilket ofta är den biologiska föräldern, får vara den part i målet som

företräder barnet och kan överklaga beslut, även om familjehemsföräldrarna upplever att de har mest insyn i vad som är det bästa för barnet.

Jag frågar dig igen: behöver familjehemsföräldrar utbildning? Majoriteten av de 23 familjehemsföräldrar som jag intervjuade i min studie sa att de behövde utbildning och handledning. Att vara familjehem är inte bara att sitta vid köksbordet, dricka choklad och äta limpmackor. Barn är inte saker som vi kan bedöma genom att titta på dem, de är människor med tankar och känslor som kan liknas vid ett isberg där det mesta finns under ytan. Som offentlig familj finns det lagtext som du ska rätta dig efter, du har ansvar men det finns även rättigheter, har du koll på vad det står i socialtjänstlagen? Du ska vara beredd att knyta an till ett barn som du kan mista i morgon, hur ska du hantera dina egna känslor? Det finns ett biologiskt nätverk som barnet har rätt att umgås med, även om du tycker att de biologiska föräldrarna är riktiga korkskallar, så blir det lättare om du försöker förstå hur ditt eget beteende kan påverka umgänget så att det fungerar.

När jag var familjehemsmamma märkte jag en förändring hos mig själv när jag lärde mig mera. Skillnaden var att jag blev bättre på att inte generalisera och tro att jag hade den perfekta lösningen, utan var nyfiken på hur barnet eller de biologiska föräldrarna uppfattade situationen, även om det ofta bara blev gissningar när jag inte kunde fråga. Den teoretiska kunskapen gav mig också trygghet, jag förstod både mig själv och andra personers agerande bättre, framförallt märkte jag hur mycket mitt förhållningssätt påverkade andra människor. Genom att se på situationer ur flera perspektiv fanns det fler sätt att hantera problemen på. Dessutom blev jag mindre stressad, jag hade mer energi och livet kändes lättare, jag orkade vara den familjehemsmamma jag ville vara.

Det finns alltid mer att lära sig när det gäller människor och i synnerhet familjehemsbarn.

Eva-Lena Edholm

Föreläsare, handledare och konsult

www.evalenaedholm.se

Läs min blogg:

www.evalenaedholm.se/blogg